

Navn på høringsinstans

Nidaros bispedømmeråd

Type høringsinstans

Bispedømmeråd

Bispedømmetilhørighet

Nidaros

Tilleggsspørsmål 1 fra Kirkerådet:

Utvalget understreker at det er en indre sammenheng mellom de enkeltanbefalingene som legges fram og at de samlet sett utgjør en helhet som er ment å videreføre og styrke sammenhengen og helheten i det pedagogiske arbeidet i Den norske kirke.

Har høringsinstansen en overordnet kommentar til denne helheten i rapporten? Nidaros bispedømmeråd takker for arbeidet trosopplæringsutvalget har gjort med å gjennomgå arbeidet med trosopplæring og se helhet og sammenheng i det pedagogiske arbeidet i Den norske kirke.

Del 1 Mål og innhold:

Formål og overordnet målsetting

- 1.1. Den norske kirkes målsetting om bredde, systematikk og sammenheng i det pedagogiske arbeidet bør videreføres.
 - Kapittel 4.1 side 29
 -

Enig

2. Teologisk, ekklesiologisk og pedagogisk grunnlagstenkning

- 2.1. Det bør legges til grunn en helhetlig og vid forståelse av kirkens pedagogiske arbeid. Det som i dag omtales som trosopplæring, bør integreres i Den norske kirkes helhetlige undervisningsarbeid og -felt.
 - Kapittel 4.2 side 31

Enig

- 2.2. Undervisningsfeltet i Den norske kirke bør forankres i en helhetlig og eksplisitt teologisk og pedagogisk grunnlagstenkning som både rommer spesifikke undervisningsaktiviteter og elementer av kirkelig undervisning og læring i andre deler av Den norske kirkes virksomhet.
 - Kapittel 4.2 side 35

Enig

3. Benevnelse

3.1. Dagens ordning med trosopplæring bør inngå i en helhet og sammenheng med Den norske kirkes undervisningsfelt og benevnes som «Kirkelig undervisning og læring».

➤ Kapittel 4.3 side 37

Uenig

Benevnelsen trosopplæring bør videreføres

4. Målgruppe

4.1. Målgruppen for kirkelig undervisning og læring bør omfatte alle døpte og alle interesserte.

➤ Kapittel 4.4 side 39

Enig

4.2. Målgruppen for kirkelig undervisning og læring bør legge livslang læring til grunn og omfatte både barn, unge og voksne.

➤ Kapittel 4.4 side 39

Enig

5. Planverk

5.1. Det bør utarbeides et helhetlig, overordnet planverk for kirkelig undervisning og læring som omfatter en revidert og mer eksplisitt grunnlagstenkning og verdigrunnlag, samt rammeplaner for ulike målgrupper.

➤ Kapittel 4.5 side 40

Enig

5.2. Rammeplanene for de ulike målgruppene bør være på et mer overordnet nivå som dermed gir større lokalt handlingsrom.

➤ Kapittel 4.5 side 40

Enig

5.3. I det helhetlige, overordnede planverket bør det utarbeides rammeplaner for henholdsvis

- 5.3.1. barn 0–14 år
- 5.3.2. konfirmasjonstiden
- 5.3.3. ungdom 15–19 år
- 5.3.4. voksne
 - Kapittel 4.5 side 40

Enig

5.4. I stedet for kjernetekster bør undervisningsaktiviteter følge kirkeårssyklusen og tar utgangspunkt kirkeårets tekster, tilhørende salmer og andre kirkemusikalske og -kulturelle uttrykk.

- Kapittel 4.5 side 43

Enig

6. Forholdet mellom lokalt handlingsrom og nasjonal styring

6.1. Den sentrale styringen av undervisningsfeltet bør bli mer overordnet, mens det bør gis større handlingsrom på lokalt nivå innenfor det rammeverket som gis.

- Kapittel 4.6 side 44

Enig

Tilleggsspørsmål 2 fra Kirkerådet:

Hvordan bør ordningen for godkjenning av plan for undervisningsfeltet være i fremtiden?

Ordningen bør fortsatt være at plan for undervisningsfeltet sendes til godkjenning hos biskop etter vedtak i menighetsrådet.

Med utgangspunkt i biskopens tilsynsansvar og læreansvar bør det være en godkjenning av plan for undervisningsfeltet. Det bør ikke være en like detaljert godkjenning slik det er i dag, men det bør være et krav til menigheter at de f eks har med noen tiltak i trosopplæringa, f eks utdeling av 4-årsbok, noe for 6-åringer, 8-åringer og 11-åringer. Dette for å sikre noe gjenkjennbart for Den norske kirke, uansett hvor du bor i landet. Konfirmanttida er en egen bolk, og denne planen bør godkjennes av biskop.

6.2. Ressursbanken og mulighetene for og tilgang til informasjons- og erfaringsdeling, ressurser og materiell bør videreføres og styrkes.

- Kapittel 4.6 side 44

Enig

6.3. Arbeidet med digitale, pedagogiske ressurser bør styrkes både på lokalt og sentralt nivå og må ses i sammenheng med Den norske kirkes digitale satsing.

➤ Kapittel 4.6 side 44

Enig

7. Mangfold og likeverd

7.1. Perspektivene på mangfold og likeverd bør styrkes i den teologiske og pedagogiske grunnlagstenkingen og tydeligere slå fast alles mulighet til å delta.

7.2. Ressursbanken bør gjennomgående tematisere inkludering og universell utforming i undervisningsopplegg og pedagogiske ressurser.

7.3. Inkludering og universell utforming bør være tema i kompetansehevende tiltak.

8. Forholdet mellom «bredde» og «kontinuerlig»

8.1. Målet om kvalitativ og kvantitativ bredde bør opprettholdes. Breddetiltakene er nødvendig for å nå medlemmene i en folkekirke og tiltakene har skapt vekst og utviklet gudstjenestelivet.

➤ Kapittel 4.8 side 46

Enig

8.2. Det som oppleves som et kunstig og organisatorisk skille mellom tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig arbeid bør bygges ned. Det bør legges en helhetlig forståelse av og målsetting for kirkelig undervisning og læring til grunn, slik at tiltakene utfyller hverandre. Det bør tas nødvendige grep på alle nivå slik at tiltakene kan ses i sammenheng.

➤ Kapittel 4.8 side 46

Enig

Å se helhetlig på alt kirkas arbeid er viktig. Breddetiltak og kontinuerlige tiltak må ikke settes opp mot hverandre, likeens må skillet mellom f eks diakoni og undervisning bygges ned. Arbeidet må være en helhet.

9. Trosopplæring i hjemmet

9.1. Både Den norske kirkes grunnlagstenking og rammeplaner bør eksplisitt omtale og understøtte kirkens undervisning og læring i hjemmet som en naturlig del av undervisningsoppdraget.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Enig

9.2. Det bør utarbeides mer materiell som kan understøtte foreldrenes arbeid med kirkelig undervisning og læring i hjemmet, herunder også digitale ressurser.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Enig

9.3. Oppfølging av faddere bør styrkes, og det må arbeides fram hensiktsmessige system for å få tillatelse til oppfølging av fadderne som tar nødvendige personvern hensyn.

➤ Kapittel 4.9 side 49

Enig

10. Barnehage/skole-kirkesamarbeid

10.1. Barnehage/skole-kirkesamarbeidet bør utredes nærmere.

11. SFO-satsing

11.1. Det bør satses mer på skolefritidstilbud i regi av Den norske kirke og med utgangspunkt i rammeplan for SFO.

➤ Kapittel 4.11 side 54

Enig

Kirkas tilbud til barn og unge må tilpasses hjemmene. F eks vil et tilbud for 5. trinn og eldre barn rett etter skoletid - disse har vanligvis intet SFO-tilbud - være et tilbud der kirka møter barna på et tidspunkt som sjelden forstyrrer familiens andre gjøremål. Å bruke SFO-tida (for 1.-4. trinn) med utgangspunkt i rammeplan for SFO, forutsetter godt samarbeid med SFO og deres rammeplan, samtidig som det er ønskelig at kirka kan være til stede uten å oppgi sin egen identitet.

12. Samiske perspektiver, samisk trosopplæring og døvekirkenes trosopplæring

12.1. Samiske perspektiver bør være en del av grunnlagstenkning for kirkelig undervisning og læring.

12.2. Kunnskap om det samiske bør fortsatt være en del av den norskspråklige planen.

12.3. Arbeidet med revidering av rammeplan for samisk kirkelig undervisning og læring bør skje parallelt med de andre rammeplanene.

12.4. Planverkets overordnede del (grunnlagstenkningen) bør foreligge på samiske språk.

12.5. I arbeidet med grunnlagstenkningen for kirkelig undervisning og læring bør døves erfaring som minoritet tas med.

12.6. Arbeidet med revidering av rammeplan for kirkelig undervisning og læring for døve bør skje parallelt med de andre rammeplanene.

Eventuelt øvrige kommentarer til del 1

Det mangler kommentarfelt til flere punkt. Nidaros bispedømmeråd ønsker å utdype / kommentere dette: Nederst side 24 i rapporten nevnes miljøkrisen. Det er viktig at tema som bærekraft og miljø tas inn i kirkas rammeplan.

Tillegg til 3.1: I Norge er det brukt nær 20 år på å innføre begrepet «trosopplæring». Et begrep som skal erstatte dette, må være mye bedre for at det skal være nødvendig å skifte et ord med innhold som det har tatt så lang tid å innarbeide.

Tillegg til 5.2: Rammeplanene må være på et overordnet nivå, slik s 16-17 i Gud gir-vi deler er satt opp. Samtidig vil det være viktig at det er noe som gir gjenkjennelse, uansett hvor du møter kirka i Norge. Strøket siste setning

Tillegg til 5.3: Nidaros bispedømmeråd støtter at kirkelig undervisning skal gjelde for alle aldersgrupper, og ikke kun 0-18 år. Den firedelte inndelingen, der konfirmasjonstida er et eget punkt, er bra. Plan for trosopplæring, Gud gir – vi deler er et godt utgangspunkt for å lage rammeplaner for barn og ungdom. Konfirmasjonstida har allerede et eget kapittel der. Men det er usikkert om det er formålstjenlig å lage en rammeplan fra sentralt hold for voksne. Slike planer blir best til lokalt utifra ressurser og behov. Da kan det eventuelt lages lokale «underplaner», for f eks mennesker med funksjonsnedsettelse, aldersgruppa 18(20)-30, pensjonister....

Tillegg til 5.4: Ikke i stedet for, men i tillegg til kjernetekster, kan undervisningsaktiviteter ta utgangspunkt i kirkeårets tekster. Kjernetekster som er satt opp i Gud gir – vi deler er FORSLAG, og ikke noe alle må. (Dette kommer best fram i den nynorske utgaven, s 46. I bokmålsutgaven er dessverre ordet «forslag» falt ut). I Nidaros bispedømme har vi ti kjernetekster vi ønsker at alle barn/unge skal møte ila 18 år med trosopplæring. Vi har også veiledet til gjerne å sette opp en fast tekst som 4-åringene skal møte på 4-årsbok-utelingsgudstjenesten, men vi har sagt: skriv inn denne teksten i planen, men legg til «eller søndagens tekst».

Tillegg til 6.1: Det har vært stort lokalt handlingsrom, med mulig unntak av tidlig i reformen da det kun var mulig å ha fokus på breddetiltakene.

Tillegg til 6.3: Digital satsing er viktig, men personlige møter, altså relasjonell undervisning, må være den primære satsinga lokalt. Dette gjelder også for pkt 9.2.

Tillegg til 9.3: Oppfølging av faddere må ikke bli et påbud til alle menigheter, men for å gjøre det mulig å følge opp faddere, så er det utrolig viktig for den lokale kirka å kunne lagre og hente kontaktinformasjon (e-postadresser og

mobilnummer). Kirka sentralt må gi lokalmenighetene tilgang på enkelt og hensiktsmessig verktøy til dette der GDPR blir ivaretatt.

Tillegg til 10.1: Utvalget skriver «Barnehage/skole-kirkesamarbeidet bør utredes nærmere.» Det er viktig å komme i gang med dette raskt og se dette i sammenheng med kirkas undervisning totalt.

Tillegg til 12.4: Utvalget skriver «Planverkets overordnede del (grunnlagstenkningen) bør foreligge på samiske språk». Det er flott at det tenkes samisk. For sørsamisk vil vi legge til: Det viktigste er å få materiell, utarbeidet i en (sør-)samisk kontekst, til barn og unge. En oversettelse av grunnlagstenkningen til sørsamisk, gir et tydelig signal om at dette språket er viktig. Samtidig vil vi påpeke at i praksis vil dette (så å si) kun leses av (noen få) voksne.

Del 2 Organisatoriske rammer:

13. Plan og rapporteringsverktøy

13.1. Sammenhengen mellom plan og rapportering bør styrkes, være både kvalitativt og kvantitativt orientert og i større grad ses på som strategiske verktøy for evaluering og utviklingsarbeid.

➤ Kapittel 5.1 side 58

Enig

13.2. Rapportering på kirkelig undervisning og læring på lokalt plan bør være helhetlig og tverrfaglig.

➤ Kapittel 5.1 side 58

Enig

13.3. Helhetlig menighetsplan bør gjøres obligatorisk på sikt.

➤ Kapittel 5.1 side 59

Enig

14. Økonomi og tilskuddsforvaltning

14.1. Økonomien må sikres i fortsettelsen, minst på det nivået det er i dag.

14.2. Det er behov for å utrede mulige endringer i kriteriene for fordeling av tilskuddet til fellesrådene, for eksempel med utgangspunkt i tildeling på grunnbeløp eller pr. døpt, samt ett felles fordelingssystem for kirkelig undervisning og læring der sentralt finansierte kateketstillinger inngår i ordningen.

14.3. Ved mindreforbruk av tildelte midler bør det i større grad kunne være mulig å sette av udisponerte midler for større satsinger og mer langsiktighet i arbeidet med kirkelig undervisning og læring.

➤ Kapittel 5.2 side 60

Enig

Tilleggsspørsmål 3 fra Kirkerådet:

I dag håndteres mindreforbruk forskjellig i de ulike bispedømmerådene.
Hvordan bør det håndteres i fremtiden?

Praksisen knyttet til mindreforbruk bør være mer enhetlig enn den er i dag..

14.4. Tilskudd til kirkelig undervisning og læring bør ses uavhengig av andre inntektskilder også når det gjelder rapporteringen.

➤ Kapittel 5.2 side 60

Enig

14.5. Tilskuddet til lokalkirken bør sendes til fellesrådsnivået for hensiktsmessig ressursutnytting.

➤ Kapittel 5.2 side 60

Enig

15. Organisering og ledelse

15.1. Det bør sikres tilstrekkelige ressurser til fagutvikling for ansatte på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

15.2. Det bør vurderes hvilket nivå som skal utøve den faglige og strategiske ledelsen, om det skal være sokn, fellesråd, prosti eller bispedømme.

16. Stillingstyper, - andel og -benevnelser

16.1. Det bør være en stillingsandel på minimum 50 % for å forhindre at det blir for mange små stillinger som arbeider med kirkelig undervisning og læring.

➤ Kapittel 5.4 side 65

Enig

Norge er slik utformet med fjorder og fjell, at det ikke er hensiktsmessig å la ansatte jobbe over så store områder som en 50% stilling med dagens økonomiske ressurser innen trosopplæring fordrer. Det er viktig å sikre lokal forankring, ikke sentralisering av arbeidskraft. Er det mulig å kombinere stillinger lokalt?

16.2. Tjenesteordningene, spesielt for kateket og prest, bør gjennomgås og revideres og det bør samtidig ses på samordning på tvers med tanke på kirkelig undervisning og læring.

➤ Kapittel 5.4 side 65

Enig

Da det er få kateketer, vil det også trenge en avklaring i ansvarsforhold mellom prest og menighetspedagog / menighetsarbeider (de som arbeider i trosopplæringa).

- 16.3. Samlebetegnelse for kirkelig undervisning og læring og stillinger i kirkelig undervisning og læring bør være «undervisningstjenesten» og «undervisningsansatte».

17. Kompetansekrav og kompetansebehov

- 17.1.1. Det bør arbeides systematisk for at alle som har undervisningsstilling i Den norske kirke har en minimumskompetanse på 30 studiepoeng pedagogikk og 30 studiepoeng kristendomsfag.
- 17.1.2. I en funksjon som kirkelig undervisningsleder bør kompetansekravet være tilsvarende som kompetansekravene til kateketstilling.

➤ **Kapittel 5.5 side 69**

Enig

- 17.1.3. Det bør vurderes å stille krav om praktisk-teologisk (kateketisk) kompetanse på bachelornivå for de som ikke innehar dette.

➤ **Kapittel 5.5 side 69**

Uenig

Det er absolutt ønskelig at alle som skal arbeide med kirkelig undervisning har en bachelor, men dette kan være utfordrende i små stillinger i utkantstrøk. Men å oppfordre alle, og å legge til rette for at alle kan ta årsenhet i menighetspedagogikk, må være et minstemål. Viktig at bispedømmet forsøker å følge opp nytilsatte og motivere til videreutdanning. Nidaros bispedømme har godt samarbeid med VID / MF om nettbasert studium, årsenhet menighetspedagogikk over to år. Nidaros bispedømme inviterer de som studerer i bispedømmet til et par lokale samlinger pr semester.

- 17.2. Satsingen på systematiske kompetanseutviklingstiltak og stipendordninger bør fortsette. Disse er viktige for å styrke ansattes mulighet til å heve formell kompetanse.
- 17.3. Det kontinuerlige pedagogiske utviklingsarbeidet i menighetene bør styrkes gjennom systematisk arbeid med profesjonelle læringsmiljø i undervisningstjenesten, også lokalt (fellesråds-/prostinivå) og regionalt (bispedømmenivå).
- 17.4. Arbeidsgiver må sørge for kontinuerlig kompetanseutvikling innenfor ulike relevante fagområder (slik som sosial-, spesial- og allmenn pedagogikk, digital kompetanse, frivillighet) og legge til rette for tverrfaglig samarbeid om kirkelig undervisning og læring.

18.Frivillighet

- 18.1. Kompetansen på frivillighet bør styrkes hos sentrale nøkkelpersoner i menighetenes stab.
- 18.2. Det bør arbeides med å legge til rette for ulike typer frivillighet.
- 18.3. For å nå målene med kirkelig undervisning og læring bør det arbeides mer med strategisk ledelse av frivillige.

19.Samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner

- 19.1. Samarbeidet mellom Den norske kirke og organisasjonene i lys av målene for kirkelig undervisning og læring må fortsatt styrkes.

20. Forskning, evaluering og fagutvikling

- 20.1. Det bør fortsatt satses på forskning på kirkelig undervisning og læring, i rammen av en helhetlig kirkelig FOUI-strategi.

Eventuelt øvrige kommentarer til del 2

Tillegg til spm 13: Øverst på s 59 i rapporten skrives det om rapportering på trosopplæringstiltak. Her etterlyses det mulighet for å rapportere på kontinuerlige tiltak og at det må skilles mellom økonomirapportering og tiltaksrapportering. Dette er moment som har vært på plass i rapporteringsverktøyet allerede for flere år siden. Nidaros bispedømmeråd støtter innspillet om at det må bli en mer helhetlig rapportering, knyttet opp til menighetens årsstatistikk, og ber om at denne rapporteringa også knyttes opp mot helhetlig menighetsplan. Tillegg til 13.1: Er enig i at det må være sammenheng mellom plan og rapportering, og at det må kunne fungere som strategisk verktøy for evaluering og utviklingsarbeid. Det fungerer slik allerede nå! F eks er det et spørsmål nederst på alle breddetiltak: «Hva fungerte bra? Hva kan forbedres? Tips til neste år?» Det må også være mulighet for erfaringsdeling i plan- og rapporteringsverktøyet. Tillegg til 13.3: «Helhetlig menighetsplan bør gjøres obligatorisk på sikt». Nidaros bispedømmeråd er enig, men helhetlig menighetsplan må IKKE være obligatorisk primært som menighetsutviklingsarbeid, men som en plan der hvert sokn har mulighet til enkelt å få oversikt over alt arbeid i soknet, og dermed, om de vil, se hvordan de kan utvikle menighetens arbeid. Tillegg til avsnittet i rapporten, kap 5.2, Økonomi og tilskuddsforvaltningen. Her er det en del faktafeil i teksten i rapporten (s 60-62): Tildeling pr hode var kr 320 da de første menighetene prostivis ble tildelt midler (2009). Denne summen ble justert for lønns- og prisvekst etter hvert som reformen ble videreført i stadig nye prosti i årene som kom. Likevel er det slik at de som kom tidlig inn i reformen har mer pr døpte enn de som kom med seint (2014), rett og slett fordi tall på antall døpte 0-18 år har sunket i perioden. Det er ulikt syn på hvor vellykket det er at fellesrådet har rollen som tilrettelegger, koordinator og arbeidsgiver i trosopplæringa. Her er det store lokale forskjeller. Det står i rapporten at 10% av mindreforbruket kan beholdes av fellesrådene. Dette er korrekt når det gjelder koronaårene (og vil også være det

2022-2023), men alle år tidligere har det, dersom det var mindreforbruk, vært mulig å overføre 5% overskudd av total tildeling fra ett år til det neste. Det er også feil, i alle fall for Nidaros bispedømme (med mulig unntak for de aller første årene med forsøk), at det har vært trukket tilbake deler av tilskuddet fordi menigheten har skaffet til veie egne midler slik at det totalt har gitt et overskudd. I skjemaene som FØ bruker for økonomirapportering (og har brukt de tre siste åra), er det et pkt der en legger inn «Brukerbetalinger, gaver, salg, avgifter og leieinntekter».

Tillegg til 14.1-3: Ett felles fordelingssystem må ta hensyn til total befolkningssmengde (dvs ikke bare døpte, da vi også har som mål å nå alle interessert i tillegg, jfr 4.1). Også soknets størrelse mhp areal, og dermed reiseveg for ansatte og frivillige i soknet, må hensyntas.

Tillegg til 14,4: Det er viktig at lokalmenigheter ikke «straffes» fordi de klarer å skaffe egne midler (eks givertjeneste, samarbeid med andre, gaver, kontingenter, deltakeravgifter mm). Dette vises i økonomirapportene (som leveres på mal utarbeidet av FØ) som fellesrådene leverer på vegne av menighetene, og går automatisk til fradrag av det totale overskuddet/mindreforbruket.

Tillegg til 14,5: Praksis i dag er at trosopplæringstilskuddet til lokalmenighetene utbetales fra Dnk til fellesrådene. Fellesrådet ivaretar arbeidsgiveransvar på bvegne av soknene. Bruk av midlene må skje i tråd med de planene menighetene har vedtatt og i en samhandling med menighet og fellesråd.

Tillegg til 16.3: Det er ikke spørsmål om man er enig eller uenig i samlebetegnelsen for de som arbeider med kirkelig undervisning. Går det an å finne en kort og konsis benevnelse som fungerer både på nynorsk og bokmål?